

KNJIŽEVNOST**Jerneja Fridl, Drago Kladnik, Milan Orožen Adamič, Drago Perko, Jernej Zupancič (uredniki):
National Atlas of Slovenia**

Ljubljana 2001: Rokus, 192 strani, ISBN 961-209-215-X

Septembra 2001 je pri založbi Rokus izšlo novo veliko geografsko delo, »National Atlas of Slovenia« oziroma slovenska različica »Nacionalni atlas Slovenije«. To temeljno knjigo slovenske geografije so pripravili na Inštitutu za geografijo v tesnem sodelovanju z Geografskim inštitutom Antona Melika ZRC SAZU. Obsežno delo skoraj petdesetih strokovnjakov z različnih področij in desetih kartografov je vodila uredniška ekipa v sestavi dr. Jernej Zupancič, mag. Drago Kladnik, oba z Inštituta za geografijo, ter dr. Drago Perko, dr. Milan Orožen Adamič in mag. Jerneja Fridl z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Nacionalni atlas je po svoji vsebini interdisciplinarno, organizacijsko in tehnično zahtevno znanstveno delo, ki je od avtorjev in predvsem urednikov terjalo znanstveno širino ter veliko metodičnega in tehničnega, pa tudi pedagoškega znanja.

Najbrž nekoliko čudi dejstvo, da je drugi slovenski nacionalni atlas izdala druga založba (leta 1998 je izpod rok skoraj iste ekipe pri založbi DZS izšlo eminentno geografsko delo »Geografski atlas Slovenije«). Prvi atlas je v svetu, kjerkoli so ga dobili v roke, požel ne le velike simpatije zaradi odlične tematske kartografije, preglednosti in estetskih (oblikovalskih) prvin, ampak tudi zaradi svoje znanstvene in strokovne poglobljenosti ter širine. Edino, kar je tujce oviralo pri rabi prvega slovenskega nacionalnega atasa, je bil jezik. Pri izidu Geografskega atasa Slovenije se je tedaj veliko razpravljalo o angleški različici ali vsaj poenostavljeni (zgolj ali predvsem kartografski) izdaji. Delo je bilo znanstveno, tehnično, strokovno in oblikovno odlično. Krajša (samo kartografska) izdaja bi bila najhitrejša in tudi zdaleč najcenejša oblika nadaljevanja promocije Slovenije, slovenske geografije in tudi založbe, ki je delo tedaj izdala. Ne dvomimo, da so uredniško ekipo gnali k izdelavi povsem nove knjige pri drugi založbi zelo tehtni razlogi in morda je bil to edini možni način izdaje slovenskega nacionalnega atasa v angleškem jeziku. Vsekakor so se morali avtorji in predvsem uredniki pri izdelavi Nacionalnega atasa Slovenije ponovno soočiti s finančnimi in tehničnimi problemi. V pomoč so jim bile pretekle izkušnje, uigranost ekip na obeh inštitutih in ne nazadnje doseženi kartografski standard. Tako so karte izdelali ponovno, tokrat v merilu 1 : 1.000.000. Večini kart je dodana nova dvobarvna reliefna podlaga, spremenjeni so tudi izrez, legenda in do neke mere tudi barvna lestvica na kartah. V primerjavi z Geografskim atlasom Slovenije je Nacionalni atlas Slovenije precej manjši (skupaj 191 strani formata A4, medtem ko jih je imel prvi čez 300), z odločno prevlado kart in besedili pri vsakem delu in ne za vsako poglavje (karto) posebej.

Uredniški odbor so pri konceptu nacionalnega atasa vodile štiri temeljne težnje: dostopnost, oblikovna dovršenost, široka uporabnost in promocija Slovenije. To so obenem tudi štiri največje odlike knjige, ki so jo uredniki posvetili Republiki Sloveniji ob praznovanja desete obletnice samostojnosti

naše države. Težko bi geografi dali svoji državi lepše darilo! Nacionalni atlas Slovenije oziroma National Atlas of Slovenia je v resnici izkaznica naše države, katere namen je pojasnjevati z besedo, sliko in karto posebnosti in značilnosti Slovenije, njenih prednosti in razvojnih zadreg. V tej luči gre bolj za popotnico Republikli Sloveniji pri utiranju novih poti v mednarodni politični, gospodarski in kulturni prostor, v obdobju intenzivnega vključevanja Slovenija v evropske integracijske procese, v razraščanju postindustrijske-informacijske družbe ter globalizacijskih procesov.

Delo odlikuje velika dostopnost, ki se kaže že v zmerni ceni, predvsem pa z logično razporejenimi poglavji, s preglednostjo, kratkostjo, jasnostjo in jedrnatostjo podajanja vsebine, skrbno izbranimi podarki in drugimi elementi. Atlas je namenjen vsem: šolarjem, dijakom, študentom, profesorjem, raziskovalcem, popotnikom, politikom in gospodarstvenikom doma in po svetu. K temu veliko pripomore tudi oblikovalska dovršenost celotnega dela, delo priznanega oblikovalca Matjaža Vipotnika. Zato gre založbi Rokus in tiskarskemu podjetju Gorenjski tisk vse priznanje. Odločitev za tako imenovani »ležeči« format je bila zelo posrečena, čeprav deluje sprva nekoliko nenavadno. Po eni strani ponazarja lego Slovenije, po drugi strani pa tudi pokrajino kot najpomembnejši predmet geografskega proučevanja in načrtovanja. Zaradi te oblikovalske poteze je atlas tudi veliko bolj priročen in torej široko uporaben. Urednikom moramo priznati ne le znanstveno in strokovno širino, estetski čut, tehnično in metodološko znanje, temveč tudi upoštevanje pedagoških načel. Brez težav ga bodo s pridom uporabljali tudi tisti z manj geografskega znanja. Slednjič gre še za zelo prepoznavne promocijske težnje nacionalnega atlasa, ki jih izžarevajo povsod prisotni simboli slovenskih pokrajin, s katerim se lahko istovetijo Slovenci iz različnih regij in so obenem razpoznavni tudi za tujce. Poleg obveznih motivov Triglava, Bleda in Ljubljane so tu še manj znane, a nič manj pomembne podobe vinorodnih gričev, akropolskih naselij v Brdih in v Istri, kraških objektov na površju in pod njim, Pirana in panonskih ravnin, alpskih dolin in razgibanega gričevja, solinarskih polj, ekološko ogroženih industrijskih območij, urbaniziranih območij in idilične agrarne pokrajine, pa tudi nekaterih živali, kot so na primer lipicanci, kranjska čebela, človeška ribica, kočevski medved ali soška postrv. Bralcu tako postane jasno, da je Slovenija izjemno pestra dežela tako v naravnem kot v zgodovinskem, kulturnem in družbenem pogledu, je dežela sorazmerno visoke kakovosti življenja, poslovnih priložnosti in možnega sodelovanja. Avtorjem in urednikom je uspelo ujeti slovenski čas in prostor v okrog 130 kart in pripadajočih besedil, slik in grafikonov. National atlas of Slovenia je torej zelo kompleksno geografsko delo, ki je že in bo zanesljivo še našlo ne le lepih odmevov na slovensko geografsko ustvarjalnost, temveč in predvsem vrsto uporabnikov med najrazličnejšimi skupinami in sloji. To pa je tudi njegovo poslanstvo.

Uspelemu konceptu nacionalnega atlasa za široko uporabo ni kaj očitati. Tehtno pa je razmisliti o bodočih slovenskih nacionalnih atlasih. Pri večjem formatu in bolj »klasičnem« konceptu nacionalnega atlasa (nižja naklada, ožji krog uporabnikov) bi bilo brez dvoma smiselno v večji meri upoštevati nekatere vsebine, ki so bile zasnovane na primer že pri prvem konceptu slovenskega nacionalnega atlasa v šestdesetih in sedemdesetih letih. To se v prvi vrsti nanaša na planski pristop, ki je v pojasnjevanju obstoječe prostorske strukture, procesov in problemov v pokrajini ter možnih poti in ciljev njihovega spreminjanja. Tedaj bi v večji meri lahko prišla do izraza znanstvena in strokovna sinteza ter hotenje po spremembah. Podobno bi lahko v večji meri izpostavili vsebine, kot so razvoj socialnoekonomske strukture in prostorska diferenciacija Slovenije. Izpostavili bi dejstvo, da je bila Slovenija vedno tranzitna dežela. Smiselno bi bilo širše prikazati migracijska gibanja v slovenskem prostoru, prav tako pa tudi ob primerni razlagi pojasniti in kartografsko prikazati stanja in dinamiko etnične strukture. Na ta način bi še bolj kot v pričujočem delu prikazali rast moči, vpliva, gospodarsko, etnično in ekološko vitalnost ter prilagodljivost slovenskega človeka in pokrajin. Vendar, opozarjam, to je mogoče storiti pri bolj »klasični« zasnovi nacionalnega atlasa, namenjene predvsem strokovnjakom različnih področij, ki se ukvarjajo s prostorskimi vprašanji, nikakor pa ne pri takem, kot ga imamo pred sabo. Temu želimo le uspešno pot med bralce in uporabnike, saj je predvsem eno od temeljnih del slovenske geografske znanosti in stroke.

Vladimir Klemenčič

**Henrik Tuma:
Planinski spisi**

Ljubljana 2000: Založba Tuma, 414 strani, ISBN 961-6245-55-4, ISBN 961-6245-56-2 (komplet)

Henrik Tuma:

Imenoslovje Julijskih Alp (ponatis izdaje iz leta 1929)

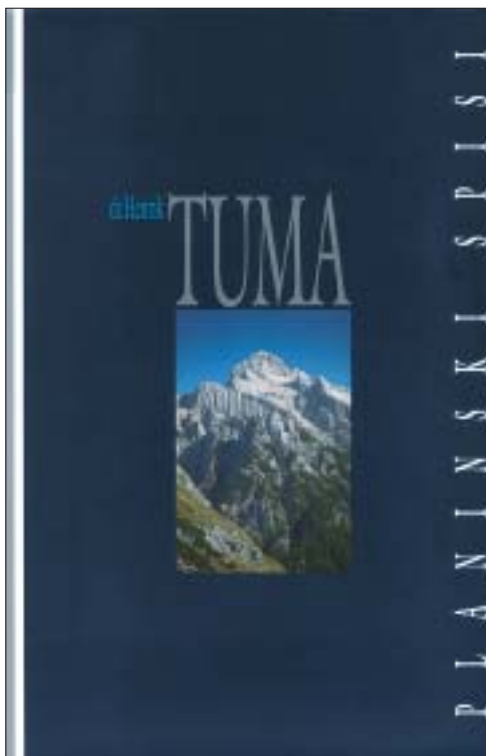
Ljubljana 2000: Založba Tuma, 126 strani, ISBN 961-6245-55-4, ISBN 961-6245-56-2 (komplet)

Dve knjigi z različnima naslovoma sta tako tesno povezani, da ju predstavljamo kar skupaj. Prvo, organsko vez predstavlja njun avtor, dr. Henrik Tuma (1858–1935), drugo (na) vez(o) slovenske gore, tretjo vez zemljepisna imena, četrto vez, ki so jo k prvima pridali Tumovi potomci in nasledniki, pa oblikovanje in izgled obeh knjig, ki tvorita celoto. Knjiga Planinski spisi je izbor potopisov in opisov, ki jih je izbral in uredil Vladimir Habjan, vodnik Planinske zveze Slovenije, pisec gornjskih vodnikov in novi urednik Planinskega vestnika. Z dr. Brankom Marušičem sta napisala tudi spremno besedo. Knjiga Imenoslovje Julijskih Alp je ponatis knjige, ki je prvič izšla leta 1929. Pisec spremne besede dr. Dušan Čop jo je označil za delo, »... ki ima trajno vrednost, ob novih spoznanjih doživlja popravke in izboljšave, ob njih dozoreva in dozori, njegov pomen pa je v njegovih koreninah ...«.

Tumovi potopisi in opisi nosijo v sebi »imenoslovno rdečo nit«, saj so zemljepisna imena sestavni del pokrajine. Toda: ko beremo knjigo, se ne pustimo zapeljati samo imenoslovni poti! Če bomo iskali le imenske podatke, bomo ostali brez Tumovih občutenih opisov gorskega sveta, razmišljanj, v katerih komentira dogodke in pobude o razvoju gorskega turizma. Nevede bomo preskočili tudi številne dogodivščine in sočne zgodbe, etnološke opise in zgodovinske preglede. Dodano vrednost, tako rekoč dobiček k osnovnemu zanimivemu branju, pa predstavljajo priloge, kamor sodijo urednikove opombe, gorniško izrazje, seznam prispevkov dr. Henrika Tume po tematiki (na primer potopisi in opisi, alpinistika, varstvo narave, jezikoslovje), izbor prispevkov v domačih in tujih revijah ter knjigah, seznam samostojnih objav, seznam slik, skic in zemljevidov v Planinskem in Geografskem vestniku, seznam prvenstvenih plezalnih smeri, pomembnejših ponovitev in prvih pristopov in izbor objavljenega gradiva o dr. Henriku Tumi. Knjiga gotovo ni za enkratno uporabo, saj bo bralec presenečen nad seboj, predvsem kolikokrat in iz kako različnih hotenj bo poslej segal po njej.

Ob upoštevanju tradicije Geografskega vestnika se vseeno vrnimo k problematiki zemljepisnih imen. Zanja je značilno, da je bila začetna raziskovalna vnema usmerjena v zbiranje zemljepisnih imen, njihovo razširjenost in lego (nedvomno je na tem področju v Julijskih Alpah Tuma opravil pionirsko delo), nadaljevanje teh raziskav, ki se odvijajo v zadnjem obdobju, pa obsega sistematično opredeljevanje zemljepisnih imen po geografskih prvinah in razvrščanje v tipe zemljepisnih imen. Na pomen in težave pri zbiranju imen v gorskih območjih so v različnih časovnih obdobjih opozarjali številni pisci. Z zametki sodobnega načina življenja v gorah se je srečeval tudi Tuma: »... Želja, da vendarle končam domače Julijske Alpe, pa je končno odločila, da sem leta 1925 in 1926 predelal Bohinjski kot. Šlo je prav težko radi tega, ker je večina izkušenih domačih vodnikov pomrla ali so prestari, da bi še bili za naporno hojo. Vzrok, da gine med domačimi poznanje planin, je ta, da se je skoraj popolnoma opustila pašnja drobnice – posebno v Bukovskih planinah se pase izključno le goved, da so opravnice majerce večina mlajša dekleta, ki se ne zanimajo za kraj, posebno tudi to, da planine menjajo po večkrat sirarje in najemnike, tako da jim je prostor neznan. Upal sem najti med pastirji najmočnejše Fužinske planine V Lazeh starejšega pastirja, ki bi poznal vrhove in imena. Zaman sem stikal ves popoldan, pastirji so bili sami mladi fantje ...«. Zaradi spremenjene gospodarske vloge gorskega sveta in ker v gorah praktično ni več domačinov, predvsem pastirjev in lovcev, »ki so bistroumni opazovalci narave, obdarjeni s čudovito tenkim čutom za izražanje najraznovrstnejših terenskih oblik in pisanosti površinske odeje našega sveta« (Badjura 1953), je marsikatero gorsko zemljepisno ime izgubljeno za vedno.

O Imenoslovju Julijskih Alp si bomo izposodili besede dr. Josipa Tomiška, tedanjega urednika Planinskega vestnika, s katerimi je pred sedemdesetimi leti knjigo pospremil na pot k bralcem (Planinski vestnik iz leta 1930, stran 89): »... Tako smo dobili Slovenci o Julijskih Alpah čisto posebno knjigo, kakor

je take vrste nima za nobeno večje pogorje nobeden narod. V neštetih pohodih in študiju na mestu je tekom kakih 30 let dr. Tuma določil, preizkusil in skušal pretolmačiti krajepisna imena vseh vrst v Julijskih Alpah, črpajoč le iz pristnih virov na licu mesta. Sama imena, same številke – to je vtis knjige, če na njo pogledaš. Kdo bo kaj takega čital? Res, navadno čtivo knjiga ni; ni knjiga, ki se prebere, potem pa odloži na polico, ampak knjiga, ki se prebira na mestih, kjer hočeš biti o kakem delu teh Alp poučen, drugikrat na kakem drugem mestu – vsakdo želi biti poučen o planinah, ki jih je ali bo prehodil, pa tudi tak, ki bi jih prehodil bodisi kot planinec ali geograf ali geolog ali jezikoslovec ali statistik i. dr. ... Knjiga je torej v prvi vrsti za študiranje in ima kot prvovrstna zbirka trajno znanstveno veljavo, pa tudi kot vzorec za slične opise o drugih planinah velik pomen. Zdaj, ko knjigo imamo, se šele zavedamo, kako smo jo doslej pogrešali. Dr. Tuma si je postavil s tem življenjskim delom spomenik, ki res nima zunanjega bleska, a je trajen in trden ...».

Oceno knjige je v naši reviji, torej Geografskem vestniku (leto 1929–1930, strani 201–204) prispeval tudi dr. Anton Melik. Uvodoma je zapisal: »... Kakor se razvidi iz navedenega, ima Tumova knjiga dve sestavini, dva smotra; prvi predstavlja ugotavljanje in ohranitev slovenskih topografskih imen, a drugi interpretacijo, odnosno tolmačenje imen in sklepanje na preteklo etnično in kulturno stanje v Julijskih Alpah ravno na osnovi takega tolmačenja. Ugotovitev topografskih imen za Julijske Alpe, prva in prvotna namera, se je dr. H. Tumi odlično posrečila. ... Da je dr. Tuma zbral in objavil to ogromno gradivo, za to mu gre trajna zahvala in zasluga; njegovo pobudo, da se začeto delo nadaljuje tudi v ostalih predelih, bo tudi vsak geograf z veseljem pozdravil in marsikdo bo mogel pri tem tudi dejansko pomagati. To je ena, in sicer poglobljena, skoz in skoz uspešna stran Tumovega dela. Druga stvar pa je drugačna. Neutrudni in temeljiti zbiralec topografskih imen se je lotil tudi njihove razlage ter jo podaja v pričujoči knjigi v zelo obsežni meri. S tem pa je stopil na področje, kjer z njegovimi uspehi ne moremo biti tako zadovoljni kot z zbira-

njem imen samim. ... Poglavitni del Tumovega Imenoslovja je ogromnega pomena, da pa je tolmačeči del (to so povečini opombe pod črto, ki pa jih je zelo mnogo) ali brez vrednosti ali vsaj nezanesljiv, ker je premalo preciziran, premalo stvarno utemeljen. Etimologiziranje je negativna stran te sicer tako dragocene knjige; v znamenju etimologiziranja se tedaj Tumovo delo ne bo moglo in smelo nadaljevati, marveč samo v znamenju vestnega zbiranja topografskih imen ter vsakovrstnih terminov s točnimi opredelbami ...»

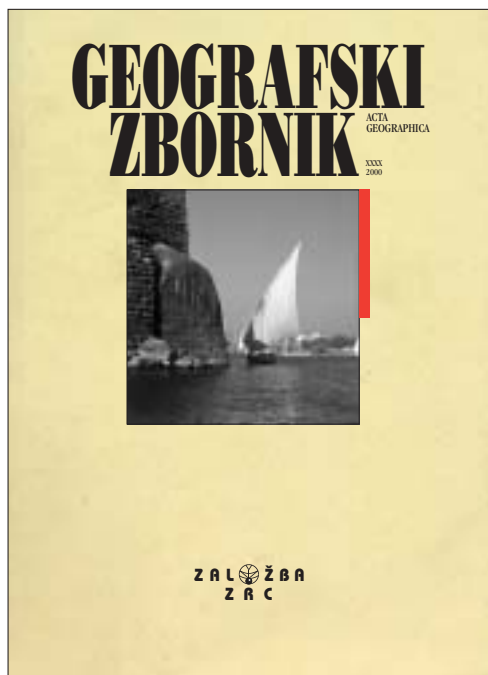
Sposojeni vrednoteni Tumovega dela sta po sedmih desetletjih še vedno aktualni, saj so z vzpostavitvijo Registra zemljepisnih imen pri Geodetski upravi Republike Slovenije slovenska zemljepisna imena postala nedvomni sestavni del nacionalne dediščine. Ker so zemljevidi med najbolj uveljavljenimi sredstvi za posredovanje zemljepisnih imen, saj nam omogočajo predstavitev geografskih in jezikovnih lastnosti zemljepisnih imen na enem mestu, že nekaj let za potrebe registra poteka pregled zemljepisnih imen na listih Državne topografske karte v merilu 1:25.000. Ob upoštevanju tudi Tumovega dela smo na najboljši poti, da kulturno dediščino obogatimo z zapisi, ki so že stoletja sestavni del slovenske pokrajine.

Borut Peršolja

Geografski zbornik/Acta geographica XXXX

Ljubljana 2000: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 143 strani, ISSN 0373-4498

Uredniškemu odboru Geografskega zbornika in njegovemu glavnemu uredniku dr. Milanu Orožen Adamiču uspe vselej, iz leta v leto izbrati in za tisk pripraviti raznovrstne prispevke, ki kažejo na vlogo in pomen geografije v sodobnih raziskovalnih usmeritvah. Podrobnejša, usmerjena (specializirana) in poglobljena iskanja v zakonitostih pojavov in procesov, ki preoblikujejo vsakdanjo podobo pokrajine in njene najmarkantnejše sestavine, kažejo čedalje večjo potrebo in korist pri povezovanju temeljnih geografskih preučevanj s številnimi sorodnimi področji, ki zajemajo in vključujejo tako naravoslovne kot družboslovne vede. Kajti geografija je samo ena izmed temeljnih strok, ki raziskuje prostorsko

stvarnost pokrajine, njeno sočasno vlogo v nenehno se spreminjajočem gospodarskem, družbeno-socialnem in kulturno-civilizacijskem sistemu. Pa vendarle je vloga geografije pri tem dominantna, saj so prav z njenimi izsledki, ki temelje na odkrivanju in spoznavanju geografskih zakonitosti, kar se da celostno zarisane in pojasnjene smeri in stranpoti v vsakdanjem (vsakokratnem) pokrajinskem razvoju in v preoblikovanju njene podobe.

Tudi zadnji Geografski zbornik je ohranil nekatere, iz zadnjega časa uveljavljene uredniške usmeritve. Med vidnejše in pomembnejše pridobitve prav gotovo sodijo naslednje: a) vse študije so enakovredno objavljene v angleškem in slovenskem jeziku; b) vsi objavljeni prispevki v angleščini in slovenščini so v digitalni obliki dostopni v medmrežju (<http://www.zrc-sazu.si/giam/gz.htm>); c) vse razprave, ki so recenzirane in potrjene s strani mednarodnega uredniškega odbora, so večinoma opremljene z barvnimi grafičnimi ponazorili in drugim dokumentacijskim gradivoim; č) iz leta v leto se pojavljajo prispevki s sorodnih in dopolnilnih področij, kar kaže med drugim tudi na njegovo odprtost, vsebinsko pestrost in interdisciplinarnost.

V štiridesetem, jubilejnem zvezku Geografskega zbornika so objavljeni trije raziskovalni prispevki in njegova dosedanja bibliografija. Uvodni prispevek *Monitoring of Glaciers Surface with Photogrammetry, Case Study on Triglav Glacier* (Spremljanje površja ledenikov s fotogrametrijo, študija na primeru Triglavskega ledenika; str. 7–30) so napisali Mihaela Triglav, Mojca Kosmatin Fras in Tomaž Gvozdanovič. V pripravi je monografija o Triglavskem ledeniku in njegove spremembe v zadnjih petdesetletjih in pol, ko so na voljo zapisi in meritve rednih letnih preučevanj tega našega osrednjega ledenika. Leta 1999 je bilo opravljeno interdisciplinarno snemanje ledenika v običajni stereotehniki. Arhivsko gradivo, ki temelji na fotografiranju v rednih časovnih presledkih in s stalnih stojišč s panoramskim fotoaparatom »horizont«, naj bi pripomoglo rekonstruirati tridimenzionalni obseg in površino ledenika v posameznih obdobjih. V članku so podrobneje opisani postopki kalibracije fotoaparata »horizont«, kar so opravili vidni strokovnjaki Inštituta za fotogrametrijo in daljinsko zaznavanje na dunajski tehnični univerzi. In šele na tej podlagi je bilo mogoče rekonstruirati prostorsko stanje ledenika v preteklosti, in sicer na osnovi najrazličnejših fotografij. Avtorji v prispevku posebej poudarjajo, da so zaenkrat rešili vse teoretične in praktične probleme v zvezi uporabe starih fotografij; v pripravi pa je računalniški program in digitalni model površine ledenika v različnih časovnih obdobjih.

Jožef Roškar s Hidrometeorološkega zavoda Republike Slovenije objavlja razpravo *Assessing the Water Resources Potential of the Nile River Based on Data, Available at the Nile Forecasting Center in Cairo* (Ocena vodnega potenciala reke Nil na osnovi razpoložljivih podatkov, zbranih v Prognoističnem centru za Nil v Kairu; str. 31–80). Avtor, ki je dlje časa živel v Egiptu kot vodja oziroma tehnični svetovalec projekta *Monitoring, Forecasting, and Simulation of the Nile River – Egypt project*, nam s tehnično-hidrološkega vidika opisuje vodni potencial Nila, in sicer na osnovi podatkov Prognoističnega centra za Nil. Priказani so mesečne količine padavin in pretoki na posameznih delih Nilovega porečja. Pregledno je zarisana koeficient odtoka po posameznih predelih porečja. Študija, ki je aplikativnega značaja in namena in temelji na podatkih osmih hidroloških postaj v porečju Nila, poudarja, da priteče v Asuan letno povprečno po 84,71 km³ vode, to je le okrog 6 % ocenjene količine padavin. In če se bo poraba vode v Sudanu povečala s sedanjih 18,5 km³ letno na 25 km³, bo možno tudi Egiptu zagotoviti dovolj vode z današnjimi potrebami namakanja kmetijskih površin (55,6 km³).

Duška Knežević Hočevar z Inštituta za medicinske vede ZRC SAZU objavlja *Studying International Borders in Geography and Anthropology: Paradigmatic and Conceptual Relations* (Preučevanje mednarodnih meja v geografiji in antropologiji: paradigmatični in konceptualni odnosi; str. 81–98). Članek je prirejena vsebina prvega poglavja njene knjige *Družbena razmejevanja v dolini zgornje Kolpe*. Domačinska zamišljanja nacije in lokalitete, ki je izšla pri Založbi ZRC leta 1999. V prispevku so razgrnjeni geografski in antropološki vidiki opredelitve in rabe pojmov: meja in obmejnost (*border, frontier in boundary*). Ob tem avtorica posebej poudarja, da sta raba in pojmovanje termina v geografiji premišljena, razumljiva in konceptualno bolj zastavljena kot na področju antropoloških študij. Podrobneje so osvetljeni antropološki pojmi in vidiki preučevanja mejnosti, kateremu temelji so bili načrtani v sedem-

desetih letih z deli norveškega antropologa Fredrika Bartha, in sicer v delu *Ethnic Groups and Boundaries* (London 1970). Poglavitna je misel, ki jo je zapisala raziskovalka v sklepnem delu svoje razprave, namreč, da so tako antropologi kot tudi geografi ob preučevanju obmejnih ozemelj spoznavali, da so kulture različnih mejnih območij povezane z obstojem (političnih) meja in da niso naravnega izvora.

Dr. Maja Topole je za jubilejno številko Geografskega zbornika pripravila *Bibliography of Geografski zbornik* (Bibliografija Geografskega zbornika; str. 99–142). Uvodoma je zarisana kratka zgodovina izhajanja tega osrednjega inštitutskega znanstvenoraziskovalnega glasila, podan je pregled njegovih urednikov in vsebinska zasnova njegove bibliografije. Le-ta je podana: a) s kazalom po letnikih oziroma zvezkih in urednikih; b) z ustaljenim, uveljavljenim kazalom po tematiki ter c) z avtorskim kazalom. Pregled je pokazal, da je bilo v prvih štiridesetih knjigah Geografskega zbornika objavljeno 194 prispevkov, študij in razprav in da je med njihovimi avtorji 76 domačih in 8 tujih piscev. Prepričan sem, da je objavljena Bibliografija Geografskega zbornika lahko marsikomu v novo spodbudo, da se bo lotil njene vsebinske členitve in ovrednotenja. Z njo je mogoče kar se da pregledno in verodostojno zarisati in opredeliti vlogo in pomen tiskanja raziskovalnih izsledkov za samo rast stroke kakor tudi za uveljavitev sodobne geografije v vsakdanjem strokovnem, izobraževalnem in znanstvenem področju.

Podrobnejši pregled objavljenih prispevkov pokaže, da bo treba v prihodnje večjo pozornost nameniti našemu materinemu jeziku. V prvih dveh člankih je več grobih jezikovnih in korektorskih spodrseljavev in spregledov. Prepričan sem, da bi morali v Roškarjevem članku vsaj osnovno strokovno izrazje uskladiti s sodobno geografsko terminologijo. Na strani 92 je odveč napis »Slovensko besedilo«. Kljub navedenim in še nekaterim drugim spodrseljajem pa sem vendarle prepričan, da tudi zadnji zvezek Geografskega zbornika zasluži dostojno mesto med slovensko znanstveno bero v preteklem letu.

Milan Natek

Kazuko Urushibara-Yoshino:

Karst: Environment and Human Activities

Tokyo 1996: Taimeido Ltd, 325 strani, ISBN 4-470-60014-8

Med letoma 1989 in 1996 je v okviru Japonske geografske zveze delovala komisija »Kraška področja na Zemlji«. Njen predsednik je tudi izdajatelj oziroma avtor te knjige, profesorica na univerzi Hosei (prej na Komazawa) v Tokiju, Kazuko Urushibara-Yoshino. Profesorica Urushibara-Yoshino dobro pozna tudi naš oziroma dinarski kras in je obenem dobra znanka slovenskih krasoslovcev, saj je bil njen podiplomski mentor dr. Ivan Gams in tudi v zadnjih letih je večkrat obiskala naš kras. Zato se mi zdi tudi toliko bolj zanimivo poročati o njeni knjigi, čeprav je v japonščini in si »bralec«, ki ne obvlada japonskega jezika, z njo ne more dosti pomagati. V knjigi se čuti vpliv slovenskega krasoslovja in avtoričinih stikov s slovenskim krasom in slovenskimi krasoslovci, o čemer bom skušal malo več povedati v teh nekaj vrsticah, kar je za nas gotovo zanimivo in pomembno. Glede stikov med japonskimi in slovenskimi raziskovalci z vidika krasoslovja, lahko rečem, da le niso tako redki; naj mimogrede omenim doktorsko delo Atsushija Fujijija (sodelavca muzeja Kitakyushu na otoku Kyushu) o zaganjalkah (intermitentnih izvirih), iz katerega se vidi, da je strokovne nasvete dobival tudi iz Slovenije.

Knjiga Karst (Japonci so termin povzeli iz anglosaške literature in uporabljajo besedo karst, zapisano s štirimi pismenkami) je razdeljena na dva glavna dela: splošno o krasu in kraška terminologija.

Prvi del (170 strani) sestavljata dve skupini: kras in človek (poglavja človek in kras, uporaba tal na krasu, uporaba in ohranjanje apnenca, uporaba in ohranjanje jam) ter naravno okolje na krasu (poglavja nastanek krasa, jamsko okolje, podzemeljska voda v krasu, zakrasevanje v koralnih grebenih). Vsega skupaj je avtorica uporabila za pripravo tega dela 226 enot strokovne literature. Med »zahodnimi« deli (v latinici) so tudi štiri slovenska, in sicer vsa Gamsova. Besedilo pojasnjuje 51 grafikonov, kart, skic in tabel ter 24 fotografij (med njimi dve barvni). Med ilustracijami so tudi trije primeri iz Slovenije, slika Cerkniškega jezera ter primeri delanih vrtač in suhih zidov med terasami. Na priloženi karti so označene tudi Postojnska in Planinska jama ter Škocjanske jame.

Kraška terminologija je zbrana na 147 straneh. Pri tem moram dodati, da na splošno besedila, pisana s kitajskimi pismenkami (taka je tudi japonščina), porabijo manj prostora, kot tista v latinici. Torej 147 strani sploh ni tako malo. Za primerjavo naj spomnim, da obsega slovenska kraška terminologija iz leta 1973, ki jo je pri svojem delu uporabljala tudi avtorica Kazuko Urushibara-Yoshino, le 31 strani.

Gesla v terminologiji so sestavljena po enotnem vzorcu: japonskemu izrazu sledijo japonski sinonimi (če so), nato termin oziroma ustreznimi termini v angleščini, francoščini in nemščini, razlaga oziroma opis v japonščini ter vir oziroma najpomembnejša literatura. Te ni pri vseh terminih, običajno je naveden le en vir, včasih pa tudi več. Včasih sta primer (na primer Kungurska ledena jama) ali avtor (na primer Henning & Grün) navedena že v opisu in delo potem ni posebej citirano med literaturo. Če je termin drugega izvora (izjemoma grška ali latinska osnova, na primer *spelaiion*), ne v enem izmed treh omenjenih evropskih jezikov, je naveden tudi ta. Vsega skupaj ta terminologija pojasnjuje 805 krasoslovnih terminov s področij geomorfologije, hidrologije, kemije, speleologije, mineralogije, ekologije in sorodnih ved. Že omenjena slovenska terminologija obravnava 406 terminov.

Termini so navedeni po abecednem redu, japonskem seveda, od metode primanjkljaja ionov na prvem pa do škrapelj na zadnjem mestu. Za tiste, ki ne znamo japonsko, to pomeni, da so termini po naključnem vrstnem redu. Z veseljem ugotavljam, da so termini, ki izvirajo z dinarskega krasa, tudi v japonski kraški terminologiji primerno zastopani. Tako so navedeni dolina, hum, kamenica, Kras, polje, ponor in uvala. Termin karst je precej podrobno razložen, navedeni so tudi izrazi Kras, krš in »karra« ter omenjan predindoevropski koren.

Z našega stališča bi bilo želeli, da bi imeli termini malo več etimološke razlag ali celo navedbe avtorjev ali njihovih del, kjer so prvič omenjeni, vendar, realno gledano, kako naj to naredi japonski avtor, če take terminologije še v Evropi nimamo. Morda je malo preveč tiskarskih napak v besedilih, pisanih v latinici, ampak to je več kot samo po sebi razumljivo.

V Ljubljani na odseku za geologijo predavajo geologijo krasa, na oddelku za geografijo geografijo krasa, v Kopru uvajajo podiplomski študij krasoslovja – torej bi morali naši študentje vsaj toliko (po mojem mnenju še več) obvladati osnove krasoslovja, kot japonski ali poljski. Za to pa bi morali imeti tudi ustrezno osnovo, ustrezne učbenike. Gamsov Kras, ki sicer ni bil zamišljen kot učbenik in je izšel 1974, je za naše študente najnovejši »učbenik« krasoslovja, terminologija iz leta 1973 pa najnovejša terminologija. V zadnjih tridesetih letih se je krasoslovje zelo razvilo, z njim pa tudi terminologija, tako mednarodna kot slovenska. Če upoštevamo poleg tega še najnovejša poljska in francoska dela, se bojim, da Slovenci zaostajamo. In ravno tam, kjer je smo najbolj občutljivi – pri vzgoji raziskovalnega in znanstvenega naraščaja ter pri slovenski strokovni terminologiji.

Andrej Kranjc

Marian Pulina:

Kras: Formy i procesy

Katowice 1999: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 374 strani, ISBN 83-226-0890-X

Avtor tega krasoslovnega učbenika, Marian Pulina, je redni profesor šlezjske univerze, kjer imajo v okviru fakultete Ved o Zemlji (Sosnowiec) celo katedro za geomorfologijo krasa, ter predavatelj na univerzi v Strassbourgu. Bil je študent J. Corbela in je dober poznavalec slovenskega in dinarskega krasa. Na slovenskem krasu je bil prvič leta 1957 in kasneje je sodeloval z Gamsom, Habičem in Kunaverjem. Bil je tudi med prvimi raziskovalci Triglavskega brezna. Pričujoče delo Kras: oblike in procesi, je izšlo v zbirki Vede o Zemlji, kot univerzitetna skripta številka 546. Izraza skripta ne smemo vzeti preveč dobesedno po naše, ko so skripta običajno na preprost način razmnožen in neugleden študijski pripomoček. V tem primeru gre za pravo knjigo s trdimi in plastificiranimi platnicami ter tudi z barvnimi slikami. Čeprav učbenik, je delo primerno za vse ljubitelje krasa, ki jih kraške oblike in procesi malo podrobneje zanimajo, za študente geografije in geologije pa manj kot formalni učbenik, ampak predvsem kot pomoč pri njihovem samostojnem raziskovalnem delu. Če pomislimo še na enciklopedijo o krasu

(355 strani velikega formata, glej poročilo v reviji *Acta carsologica* 29/2), ki je izšla prav tako lani in katere soavtor je tudi M. Pulina, potem so poljski študentje, ki se zanimajo za kras, z osnovno literaturo kar dobro preskrbljeni.

Kot pove podnaslov, delo M. Puline ni priročnik o krasu oziroma krasoslovju v celoti, ampak obravnava le »fizično krasoslovje«, čeprav kot geograf ne more popolnoma zanemariti človekove dejavnosti in njegovega vpliva na okolje, ki je prav na krasu lahko še posebej pereče. Knjiga je precej standardno razdeljena na devet glavnih poglavij: kraške kamnine, morfologija krasa, speleomorfologija, hidrologija krasa, hidrokemija, kemična denudacija na krasu, razvoj krasa, vpliv človeka na kraško okolje, raziskovalne metode in analiza sestave kraških voda. Posamezna poglavja so razdeljena še podrobneje. Kot se za učbenik spodobi, je snov urejena sistematično in pregledno. Tako so na primer kraške oblike razdeljene pragmatično na mikro-, mezo- in makrooblike, jame pa na tiste, nastale v vadozni, prehodni (vmesni) in freatični coni. Z primer naj malo podrobneje spregovorim o mezooblikah. Avtor jih dalje deli na take, ki so jih oblikovali korozija in udori, ter na fluviokraške. Korozijske ter udorne deli dalje na vrtače, na okna, na simetrične in asimetrične oblike, na cenotes, torkas, hojos, na kraške relikte (stolpi, stožci), hume, cockpite in tsingije. Med fluviokraškimi oblikami so našete poleg običajnih (splošno znanih), kot so slepe in suhe doline, naravni mostovi in lehnjakova jezera, tudi nenavadne, celo v stroki (vsaj pri nas) redko omenjene ali sploh neznane, kot na primer casimba in caleton. Tudi učbeniki so odraz avtorjevega posebnega zanimanja in njegove specializacije. V tej knjigi se to odraža v večjem poudarku na krasu v polarnih področjih oziroma krasu, razvitem v ledu (kriokras), česar marsikateri krasoslovec sploh ne priznava oziroma uporablja termin glaciokarst. Zato tudi ne preseneča, da avtor med »kamnine«, v katerih se pojavljajo termokraške oblike, šteje tudi led. Na katedri za geomorfologijo fakultete Ved o zemlji se avtor sam in marsikateri njegovih sodelavcev zavzeto ukvarjajo s kraškimi vodami, njihovimi lastnostmi, sposobnostjo korodiranja in onesnaženostjo. To se lepo vidi v zadnjem poglavju o značilnosti in analizi kraških voda, kjer so podrobneje opisane metode, uporabne za ugotavljanje lastnosti vode oziroma vsebnosti raznih ionov.

M. Pulina ni samo dober poznavalec najrazličnejših tipov krasa po svetu, ampak jih je tudi sam preučeval, in to dva skrajna primera: kras (in kriokras) v polarnem področju, na Svalbardskih otokih, in tropski kras na Kubi. To se tudi pozna v tem učbeniku. Poudarek na kriokrasu sem že omenil, za primere krasa iz tropskih področij pa avtor navaja predvsem izsledke, pogosto lastne, s Kube. Tudi to je »tradicija« za tropski kras, saj je bil nekdanj ta kras med najbolje preučeni, od tam izvira tudi izraz mogot, medtem ko danes navajamo predvsem primere s kitajskega krasa in izraz mogot izpodriva feng.

To, da avtor dobro pozna naš kras, se odraža tudi v njegovi knjigi. To je namreč ena redkih krasoslovnih monografij ali učbenikov, v kateri je izvor termina kras pravilno predstavljen. Delo ilustrira 173 slik (17 je barvnih), skic, prerezov, načrtov in zemljevidov. Med temi jih je 8 s tematiko s slovenskega krasa, še dve pa sta vzeti iz slovenske strokovne literature. Ne samo ilustracije, tudi tabele oziroma preglednice pripomorejo k boljši predstavi o snovi, kar je še posebej pomembno za učbenike. V pričujočem jih je 35. Tudi bogat izbor literature, vsega skupaj je zbranih 343 bibliografskih enot, kaže na avtorjev dober pregled nad krasoslovno problematiko in razprostranjenostjo krasa po svetu. Vključuje tudi sedem del petih slovenskih avtorjev. K preglednosti in uporabnosti dela pripomorejo tudi seznam inventarjev jam na Poljskem, indeks zemljepisnih imen (brez težave najdemo Cerkniško jezero, Kras, Rakov Škočjan, Retovje), poljska so posebej, indeks jam in indeks strokovnih pojmov.

Iz predstavitve knjige je jasno, da je pisana v poljščini. Zato je seveda ni mogoče kar tako priporočati kot učbenik našim študentom geografije in krasoslovja, na vsak način oziroma kljub temu pa je lahko dober dodatni pripomoček. Kdor se kolikor toliko spozna na kras, pozna mednarodno terminologijo (pogosto so poleg poljskih navedeni tudi izrazi v angleščini in francoščini) in obvlada še kak slovanski jezik, bo z lahkoto razumel vsaj slike, diagrame, tabele – ti pa predstavljajo velik del obravnavane snovi. Obenem je pa to eden od razmeroma redkih primerov sodobnega učbenika krasoslovja in bi bil lahko vzor za tak učbenik v slovenščini, v kolikor ga bomo dobili, izpod peresa slovenskega avtorja.

Andrej Kranjc

Jean-Noël Salomon:
Précis de Karstologie

Pessac Cedex 2000: Presses universitaires de Bordeaux, 249 strani, ISBN 2-86781-262-3

Na univerzi v Bordeauxu, kjer poučuje in je vodja Laboratorija (inštituta) za uporabno fizično geografijo dr. J.-N. Salomon, je razmeroma močna skupina krasoslovcev. Tam so do nedavna izdajali osrednjo francosko krasoslovno revijo *Karstologie* in tam je tudi sedež Francoske krasoslovne zveze, katere predsednik je prav tako avtor te knjige, to je »Priročnika za krasoslovje«.

Medtem ko je v novejšem času izšlo v anglosaški literaturi kar nekaj temeljnih krasoslovnih monografij (kot na primer najbolj znana Fordova in Williamsova *Karst Geomorphology and Hydrology*), takih sintetičnih del v francoskem jeziku, kljub sicer obilni krasoslovni in speleološki literaturi, zadnjih 30 let ni bilo. Zato pa ta zasluži tem več pozornosti. Učbenik, knjiga, vezana v platno in z barvnim ščitnim ovitkom, je izšel v zbirki »*Sciteren*«, kjer je leta 1996 izšlo že delo o krasu na Yucatanu.

Predgovor h knjigi je napisal nestor francoskega krasoslovja, Jean Nicod, avtor je bil njegov učenc, in poudaril njene tri glavne cilje: uvesti v krasoslovje (po avtorjevem mnenju je to veja geomorfologije) logični red, zapisati osnovne razlage kraških pojavov in procesov v razumljivem jeziku ter biti vodnik skozi labirint ozko usmerjenih del in publikacij. Temu je najbrž vzrok, da je že pred uvodom kratko poglavje o referenčnih monografijah in revijah. Med prvimi je našeta slovenska *Acta carsologica*.

Tudi to delo je pisano za precej širši krog, ne le za študente geografije, zato so tudi naslovi poglavij, v katere je razdeljena snov, bolj poljudno (morda tudi privlačno) sestavljeni. Da v sami razporeditvi snovi ni kakih presenetljivih novosti, je razumljivo, če naj bo snov urejena po logičnem redu. Snov, skupaj na dobrih 200 straneh, je razdeljena na dvanajst poglavij: Kraške kamnine, Raztapljanje karbonatov, Površinske oblike: škraplje, Zaprte depresije: vrtače, uvale in polja, Kraške doline, Vloga strukture in tektonike, Vloga reliefa, dejavnik hidrodinamičnih okoliščin, Hidrološko delovanje, Vpliv klime na kras, Kras in dejavnik čas, Orodja za spoznavanje krasa, Izkoriščanje in uporaba krasa. Nekatera poglavja so razmeroma kratka in brez podrobnejše razdelitve (Raztapljanje karbonatov), medtem ko so druga daljša in razdeljena na pod- in podpoglavja (poglavje o vplivu klime kar na 14 takih manjših enot). Razpored oziroma obravnava snovi je res logična, lahko bi rekel, da kar tradicionalna. Tako so kraške doline navedene po vrsti, alogene, slepe, zatrepne in suhe doline ter razpad normalne doline. Tudi kraški sedimenti so razdeljeni na avtohtone, alohtone in tufe ter travertine.

Avtor je podrobneje raziskoval kras na Madagaskarju, kar se odraža tudi v tem priročniku in kar je tudi sprememba oziroma novost v primerjavi s podobnimi priročniki ali učbeniki. Tako v besedilu kot v slikovnem gradivu so pogosto uporabljeni primeri s krasa na Madagaskarju (med ilustracijami je kar šest takih). Zaradi tega ima avtor najbrž tudi malo drugačen pogled na tako imenovani tropski kras: shilin (kamniti gozd) zanj ni posebna oblika, ampak le (skrajna) faza v razvoju škrapelj, to je tsingy (Spitzkarren). Tudi uvala avtorju ne dela težav, saj je zanj to končna faza neposrednega razvoja vrtač: od mikrodoline preko mezo- in makrodoline do uvale.

Če še v tem delu pogledamo malo podrobneje, kako je zastopan naš kras, moram ugotoviti, da njegova priljubljenost oziroma njegova »referenčnost« padata. V tem priročniku je med 97 ilustracijami le ena s slovenskega krasa, med turističnimi jamami so omenjene Postojnska jama in Škocjanske jame, to je pa takorekoč vse. V tabeli (vsega skupaj jih je 9) o intenzivnosti korozije ni več našega krasa, ne notranjskega, ne alpskega, čeprav je bil do sedaj v večini takih del (na primer Ford & Williams) za primerjavo običajno upoštevan. Seznan literature našteva vsega skupaj 231 bibliografskih enot, med katerimi je 7 prispevkov slovenskih avtorjev, če mednje štejem tudi Steinberga (leta 1781). Če skušam na kratko označiti razliko med tem in podobnimi deli o krasu, bi Salomonovemu delu prisodil boljše metodičnost in preglednost, pač pa manj podrobnosti, manj podatkov in manj neposredno uporabnih napotkov (kar je posebno pomembno za študente). Za konec naj omenim še majhno pomanj-

kljivost – delo nima indeksa. Dober seznam imen lahko bistveno pripomore k uporabi knjige, učbenika še posebej.

Če bi hoteli primerjati vse tri v tej številki Geografskega vestnika našete učbenike, bi se težko odločili, kateri je boljši, še posebej, ker so kljub vsemu v podrobnostih različni: japonski ima obširno terminologijo in poudarek na začetnih fazah zakrasevanja v toplem podnebnju (na atolih oziroma na koralnih grebenih), poljski bralca podrobneje seznanja z glaciokrasom in kriokrasom, francoski pa s podrobnejšimi pogledi na tropski kras. Pač pa je skupno to, da imajo japonski, poljski in francoski študenti dobre nove učbenike krasoslovja, slovenski pa se morajo s to snovjo seznanjati iz najrazličnejših virov v najrazličnejših jezikih.

Andrej Kranjc

Jörg Maier, Reiner Beck:

Allgemeine Industriegeographie

Gotha 2000: Klett-Perthes, 295 strani, ISBN 3-623-00851-6

Področje industrijske geografije je obravnavano v številnih ekonomskogeografskih študijah, vendar je knjig, ki sistematično obravnavajo vsebino industrijske geografije razmeroma malo. Pričujoče delo zapolnjuje to vrzel, toliko bolj, ker je izpod »tipkovnice« priznanega ekonomskega geografa z Univerze v Bayreuthu, dr. Jörga Maierja, drugi avtor, Reiner Beck, pa je sodelavec Katedre za ekonomsko geografijo z iste univerze.

Knjiga je razdeljena na 5 poglavij, ki so zasnovana kot kombinacija splošnih, teoretskih tem in ponazoritve le-teh na konkretnih primerih. Teoretska spoznanja so v veliki meri prevzeta iz drugih ved (ekonomije, regionalne politike, tehnologije, managementa), prikazani primeri pa ji dajejo regionalnogeografsko dimenzijo. Obdelane so klasične vsebine industrijske geografije, večji poudarek pa je na sodobnih teorijah o ekonomskem in industrijskem razvoju. Kljub zahtevnosti tematike, ki je na eni strani zelo abstraktna, na drugi pa povsem konkretna, je avtorjema uspelo besedilo uravnovesiti, predvsem pa ohraniti prostorsko komponento, ki se v takih primerih pogosto izgubi.

Prvo poglavje obravnava teoretska izhodišča in osnovne pojme industrijske geografije. V ospredju so pojmi, povezani s sodobnimi procesi v ekonomiji razvitih držav: globalizacija, inovacija, prestrukturiranje in gospodarsko (industrijsko) povezovanje. Podrobneje izvemo o prestrukturiranju Porurja iz industrijskega v stanovanjsko in storitveno območje, o prestrukturiranju industrije v Aachnu in spremembah gospodarske usmerjenosti Potsdama.

Drugo poglavje obravnava razmestitev in lokacijske dejavnike industrije. Poleg Webrove in Löscheve teorije je prikazana tudi teorija razvojnih ciklov, teorija bazičnih in nebazičnih dejavnosti ter tako imenovana teorija življenjskega cikla. Nazoren je prikaz »starih« in »novih« lokacijskih dejavnikov ter njihovih prostorskih implikacij. Na primeru industrije Zgornje Frankovske (severni del Bavarske) so obdelani lokacijski dejavniki tamkajšnjih industrijskih podjetij, prikaz pa močno odstopa od ustaljenih predstav o lokacijskih faktorjih.

V tretjem poglavju so prikazane značilnosti industrije v zgostitvenih območjih (industrija v suburbanem območju Nürnberga), v starih industrijskih območjih (proizvodni obrati na severovhodu Anglije), v manj razvitih območjih (na primeru zveznih dežel na vzhodu Nečije) ter pomen malih in srednjevelikih podjetij pri regionalnem razvoju (v Turingiji).

Četrto poglavje obravnava pomen in vlogo države v industrijski in regionalni politiki. Prikazana je industrijska politika Nemčije, in sicer z vidika vzpodbujanja regionalnega razvoja v manj razvitih zveznih deželah in razvijanja novih oblik povezovanja med podjetji (na primer razvoj tehnoloških parkov in industrijskih con).

Zadnje, peto poglavje govori o vplivih industrije na gospodarske, socialne in okoljske razmere v pokrajini. Vreden pozornosti je poskus ovrednotenja učinkov industrijskega podjetja na podeželju (obrat Cherry v naselju Auerbach), kjer so na podlagi izdatkov zaposlenihv kraju bivanja, ocenjeni prihodki

lokalnih skupnosti. Socialni učinki industrijskega razvoja so prikazani na osnovi ponudbe in povpraševanja po različno kvalificirani delovni sili ter ceni njihovega dela. Podobno so ovrednoteni tudi učinki obremenjevanja okolja.

Na koncu knjige je obsežen seznam literature in bogato stvarno kazalo. Knjiga je namenjena študentom geografije, nekatera poglavja (na primer o teorijah industrijskega razvoja, lokacijskih dejavnikih) pa bodo zanimiva tudi za tiste, ki osnove industrijske geografije že obvadajo.

Vladimir Drozg